

Т. С. Кара,

провідний бібліотекар Наукової бібліотеки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна,
тел.: (0482) 34 80 11
e-mail: tatiana_kara@mail.ru

ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТА ЖУРНАЛІСТА ТА ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА В. ЖАБОТИНСЬКОГО: ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ В НБ ОНУ

У статті висвітлено життєвий та творчий шлях неординарної особистості Володимира (Зеєв-Вольф) Євгеновича Жаботинського на базі фондів Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Зроблено акцент на одеському періоді життя. Стисло проаналізовано вклад у громадську діяльність одного з фундаторів у становленні держави Ізраїль.

Ключові слова: В. Жаботинський, Одеса, громадський діяч, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

XXI століття – це період мобільності, розвитку науки та інтеграції ВНЗ у світову систему освіти, а також час розвитку молоді через організацію різноманітних міжнародних програм.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова завжди йде в ногу з часом, іноді навіть випереджаючи його, адже активно розвивати свою міжнародну діяльність ВНЗ розпочав ще в 90-х роках ХХ століття. В ОНУ з'явилися виші-побратими, разом з якими були організовані міжнародні освітні програми обміну для науковців і студентів. Рік за роком розширюючи як міжнародні зв'язки, так і напрями її діяльності. І не дивно, що наш університет був одним із перших в Україні, яких став членом Європейської української асоціації, Всесвітньої асоціації університетів та Наглядової ради Magna Charta. І тому важливим напрямком співпраці є участь у спільних європейських проектах з провідними ВНЗ країн Західної Європи та обмін науковим досвідом.

Одним із прикладів, є багаторічна співпраця ОНУ з Ізраїльським культурним центром, яка втілювалась не тільки у довгострокові програми та спільні заходи для викладачів і студентів, а і в створенні нового спецкурсу «Юдаїка та ізраїлезнавство в Одесі» у 2011 році на філософському факультеті. Цей університетський факультатив з вивчення івриту, юдаїки та біблеїстики був необхідним для нашого багатонаціонального міста, у якому проживає велика єврейська община.

Кожного року Одеський національний університет імені І. І. Мечникова зміцнює міжнародні зв'язки, проймаючи у своїх стінах численних іноземних гостей, серед яких видатні діячі науки та культури, міністри, надзвичайні та повноважні послы, відомі особистості з десятків країн.

Осінь пора 2016 року багата на різноманітні візити та культурно-освітні заходи у співпраці з іноземцями, а саме – візити Посла Республіки Болгарії, Надзвичайного та

Повноважного посла ФРН, французьких дипломатів тощо. Особливу увагу хочеться звернути на ізраїльську делегацію, яка прибула до Одеси, а також відвідала ОНУ на тижні заходів, які були приурочені 136 річниці з дня народження Володимира Жаботинського та мали назву «Дні Жаботинського в Одесі». Її очолили представники парламенту, провідні вчені, керівництво інституту Жаботинського, родичі та внук видатного одесита. Саме перед цими подіями до інформаційного-бібліографічного відділу надійшло прохання проте, щоб зробити розширену тематичну довідку про життя та діяльність В. Жаботинського в цілому і зробити акцент на одеському періоді. Бібліографи зіткнулися з низкою проблем під час виконання довідки, головна з яких є нестача літератури в НБ ОНУ за темою. Не дивлячись на це все, робота була виконана.

Перлина Півдня України оспівана у багатьох публікаціях... І це не дивно, адже Одеса завжди славилась видатними особистостями у галузях мистецтва, літератури чи політики. До них належить і Володимир (Зеєв-Вольф) Євгенович Жаботинський – єврейський письменник і публіцист, один з лідерів сіоністського руху; співзасновник держави Ізраїль та його збройних сил (Гагана), який народився в Одесі 6 (за старим стилем 18) жовтня 1880 р. у сім'ї талановитого комерсанта. З раннього віку В. Жаботинський отримував освіту: спочатку першою вчителькою була його старша сестра Тамара (Тереза), у семирічному віці відвідував «приватну школу для дітей обох статей», яка була недалеко від дому, початкову освіту здобув у Другій одеській чоловічій прогімназії, далі – Рішельєвська гімназія. За період навчання у Другій одеській чоловічій прогімназії товаришує з Корнієм Чуковським та Борисом Житковим, які також там навчались. У цей період Володимир Жаботинський видавав рукописну газету «Шмаровоз», а за період навчання у Рішельєвській гімназії – журнал «Правда». Ще з дитинства у молодого одесита з'явився інтерес до книги, до читання, який допоміг саморозвитку В. Жаботинського. Як літератор Володимир Євгенович розпочав свою діяльність ще в десятилітньому віці, а в період навчання у гімназії захопився поетичним перекладом. Одним із визначних перекладів юного одесита був твір Едгара По «Ворон», який був представлений видавцю та редактору газети «Одесский листок» В. В. Навроцькому. Після прочитання та високої оцінки редактором його праці, Володимира Євгеновича взяли на роботу іноземним кореспондентом у Берн та Рим. Так розпочалась нова сторінка книги життя... З весни до осені 1898 р. у Берні (Швейцарія) слухав лекції з права в університеті, далі три роки провів у Римі, продовжуючи юридичну освіту у Римському університеті. Його кореспонденції досить часто з'являлись на сторінках «Одесского листка», але в більшості під псевдонімами (Altalena, V. Egal, VI. Egal, В. Е., Эгаль тощо).

Одну із ранніх публікацій В. Жаботинського побачив редактор «Одесских новостей» (на той час газета була популярною в Новоросії) та запропонував йому роботу іноземного кореспондента. Володимир Євгенович звільнився з газети «Одесский листок» та перейшов до газети «Одесские новости». Саме в «Одесских новостях» почав підписувати свої статті не псевдонімом і тому його ім'я стало добре знане у журналістських та читацьких колах. Ізраїль Мойсейович Хейфец (редактор «Одесских новостей») запропонував залишитися в Одесі та писати щоденний фейлетон. Володимир Євгенович прийняв цю пропозицію, так і не завершивши свою юридичну освіту у Римському університеті. Це був досить плідний період у його житті як письменника. Саме в цей час В. Жаботинський був членом редакції та провідним фейлетоністом газети «Одесские новости», написав драми «Кров», «Ладно», які були поставлені Одеським

міським театром, поему «Бедная Шарлотта» та декілька віршів, а також займався перекладницькою діяльністю.

Володимир Євгенович у 1902 році став членом Літературно-артистичного товариства – відомого як «Літературка», де і виступав з доповідями, які викликали інтерес та жваві дискусії.

Цей рік мав у житті В. Жаботинського і негативний бік, адже його заарештували. Причина арешту – знайдена у нього вдома брошура російського міністра С. Ю. Вітте «Земство и самодержавие». Поліцейські чиновники розглядали його справу цілих сім тижнів. Весь цей час він перебував у старій одеській в'язниці, де познайомився з єврейськими дітьми. Там вперше задумався про сіоністську проблему. За результатами розслідування всі підозри з В. Жаботинського були зняті.

Переломним моментом життя та зміною пріоритетів послуговував Кишинівський погром, який був кульмінацією державної та загальнонаціональної проблеми. Після цього Володимир Євгенович приділяє максимальну увагу єврейському питанню, стає прибічником сіоністського руху та емігрує за кордон, хоча думками завжди повертався до рідного міста. Підтвердженням цього є його роман «П'ятеро», який був надрукований у 1936 році в Парижі.

4 серпня 1940 року серце В. Жаботинського зупинилось на чужині, у Нью-Йорку.

Володимир Жаботинського для єврейського народу є батьком та творцем держави Ізраїль. Його ім'я увіковічено у назвах вулиць (як в Ізраїлі, так і в Україні (м. Одеси)), Інституту Володимира (Зеева) Жаботинського (м. Тель-Авів), а також і школи (№ 94 м. Одеси).

Список використаних джерел

1. Александров Р. «Если можно будет опять начать с Одессы» : к 125-летию со дня рождения Владимира (Зеева) Жаботинского / Ростислав Александров // Мигдаль – Times. – 2005. – № 1 (окт.-нояб.). – С. 10-11.
2. Антонішина Т. П. Національні погляди В. Жаботинського / Т. П. Антонішина, І. П. Мельничук // Інтелігенція і влада. Серія: Історія. – 2009. – Вип. 15. – С. 219-224.
3. Бела М. Мир Жаботинского / Моше Бела ; А. Лоренсон, М. Король. – Изд. 2-е, испр. – Иерусалим : Гешарим ; М. : Восточная л-ра, 1992. – 335 с.
4. Божко А. И. Владимир Жаботинский в Италии (к истории одного малоизвестного сонета) / А. И. Божко // «Серебряный век: диалог культур» : междунар. науч. конф., посвящ. памяти проф. С. П. Ильева (Одесса, 19-20 октября 2011 г.) / отв. ред.: Н. М. Раковская. – Одесса : Астропринт, 2012. – С. 674-683.
5. Божко А. И. Владимир Жаботинский в Италии / Анна Игоревна Божко // «Дом князя Гагарина...» : сб. ст. и публикаций / отв. ред.: С. Д. Гордовер. – Одесса : Афина, 2011. – Вып. 6, ч. 1. – С. 148-157.
6. Божко А. Итальянский сонет / Анна Божко // Мигдаль – Times. – 2014. – № 127. – С. 24-26.
7. Вайскопф М. «Козлиная песнь» Жаботинского / М. Вайскопф // Дерibasовская-Ришельевская : Одесский альманах. – 2003. – № 15. – С. 251-260.
8. Вайскопф М. Между Библией и авангардом: фабула Жаботинского / М. Вайскопф // Новое литературное обозрение. – 2006. – № 4. – С. 131-144.

9. Васильева Э. Семантика силы в романе В. Жаботинского «Самсон Назорей» / Э. Васильева // Одесса и еврейская цивилизация. Катастрофа, сопротивление, победа. IV международная научная конференция : сборник материалов (Одесса, 31 октября-2 ноября 2005 г.) / ред.: М. М. Рашковецкий, О. Ксендзюк. – Одесса : Негоциант, 2006. – С. 19-26.
10. Жаботинский В. Речь к учителям: что есть национальное воспитание? : фрагменты / В. Жаботинский (Зеев) // Мигдаль – Times. – 2009. – № 102. – С. 2-3.
11. Жаботинський В. Про мови та інше / В. Жаботинський // Дніпро. – 1991. – № 11/12. – С. 170-174.
12. Жаботинський В. Струве і українське питання / В. Жаботинський // Дніпро. – 1991. – № 11/12. – С. 178-182.
13. Жаботинский В. Е. Переводы песен и поэм Хаима-Нахмана Бялика / В. Е. Жаботинский. – Одесса : Друк, 2000. – 303 с. : ил.
14. Жаботинский В. Е. Пятеро: роман / В. Е. Жаботинский; предисл. М. Г. Соколянского. – Одесса : Optimum, 2000. – 210 с.
15. Жаботинский В. Е. Самсон Назорей : роман / В. Е. Жаботинский. – Одесса : Optimum, 2001. – XVI, 307 с.
16. Жаботинский В. Е. Слово о полку: История еврейского легиона по воспоминаниям его инициатора / В. Е. Жаботинский ; вступ. ст. и примеч. М. Г. Соколянский. – М. : Оптимум, 2002. – 222 с. : ил. – В вып. дан. авт.: Владимир (Зеев) Жаботинский.
17. Жаботинский В. Е. Сочинения / Владимир Евгеньевич Жаботинский ; ред. и сост. Е. М. Голубовский. – Одесса : Друк, 2001. – Т. 1: Пятеро, 303 с.
18. Жаботинский В. Е. Сочинения / Владимир Евгеньевич Жаботинский ; ред. и сост. Е. М. Голубовский. – Одесса : Друк, 2001. – Т. 2: Переводы песен и поэм Хаима-Нахмана Бялика. – 303 с.
19. Жаботинский В. Е. Я – сын своей поры : стихотворения, переводы / сост. Е. М. Голубовский. – Одесса : Друк, 2001. – 127 с.
20. Жаботинський В. Вибрані статті з національного питання / В. Жаботинський ; пер., вступ. ст., приміт. і комент.: Клейнер, Ізраїль. – Репринт. вид. 1983 р. в Нью-Йорку. – Київ : Респ. асоціація українознавців, 1991. – 136 с.
21. Идеология и практика международного сионизма : сб. науч. трудов / отв. ред. Л. Е. Беренштейн. – Киев : Наукова думка, 1981. – 172 с.
22. Кац М. «Пятеро» заговорят по-английски / М. Кац // Мория : Альманах общественной организации «Общинный дом еврейских знаний "Мория"». – 2004. – № 1. – С. 98-105.
23. Кацис Л. В. Жаботинский и В. Розанов. Об одной незамеченной полемике (1911-1913-1918) / Л. Кацис // Кацис Л. Русская эсхатология и русская литература / Л. Кацис. – М. : ОГИ, 2000. – С. 62-88. – (Исследования по истории русской мысли ; Т. 5)
24. Копанский Я. М. Владимир (Зеев) Жаботинский и еврейская Бессарабия / Я. М. Копанский // Одесса и еврейская цивилизация. Катастрофа, сопротивление, победа. IV международная научная конференция : сборник материалов (Одесса, 31 октября-2 ноября 2005 г.) / ред.: М. М. Рашковецкий, О. Ксендзюк. – Одесса : Негоциант, 2006. – С. 100-118.
25. Левбарг О. «... Видатний український єврей» : [Володимир Жаботинський] / О. Левбарг // Слово і час. – 1991. – № 9. – С. 86-87.
26. Литвак С. Концепція національної мови і національної літератури у публіцистиці Володимира (Зеева) Жаботинського / С. Литвак // «Єврейська історія та культура в

- країнах Центральної та Східної Європи» : матеріали міжнар. конф. (Київ, 2-5 вересня 1997 р.) / редкол.: Г. Аронов [та ін.]. – Київ, 1998. – Т. 2. – С. 239-242.
27. Подольський А. Володимир Жаботинський та українські національні змагання першої чверті ХХ ст.: цінності міжетнічних відносин / А. Подольський // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 6. – С. 41-43.
28. Соколянський М. Г. Ідея спротивлення в сочиненнях і політичеської діяльності Володимира Жаботинського / Марк Георгієвич Соколянський // Одеса і єврейська цивілізація. Катастрофа, спротивлення, перемога. ІV міжнародна наука конференція : збірник матеріалів (Одеса, 31 жовтня-2 листопада 2005 г.) / ред.: М. М. Рашковецький, О. Ксендзюк. – Одеса : Неогоціант, 2006. – С. 9-18.
29. Соколянський М. Г. Кінцево в Одесі. Мала рідина Вл. Жаботинського : к 125-літтю со дня народження Володимира (Зеева) Жаботинського / М. Г. Соколянський. – Одеса : Optimum, 2005. – 197 с. : іл. – (Мала літ.-худож. серія «Вся Одеса»).
30. Юргенсон Л. «Одеса-мама» Володимира Жаботинського / Л. Юргенсон // Дерібасовська-Ришельєвська : Одеський альманах. – 2006. – № 25. – С. 34-39.

Т. С. Кара,

бібліотекар І категорії Научної бібліотеки
Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова,
ул. Преображенська, 24, г. Одеса, 65082, Україна,
тел.: (0482) 34 80 11
e-mail: tatiana_kara@mail.ru

ШТРИХИ К ПОРТРЕТУ ЖУРНАЛІСТА І ОБЩЕСТВЕННОГО ДІЯТЕЛЯ В. ЖАБОТИНСЬКОГО: ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧЕСЬКОЕ ІССЛЕДОВАНИЕ В НБ ОНУ

Аннотація

В статті освіщені життєвий і творчий шлях неординарної особистості Володимира (Зеев-Вольф) Євгеневича Жаботинського на базі фондів Научної бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова. Сделан акцент на одеському періоді життя і аналіз вкладу в громадську діяльність одного з заснователів держави Ізраїль.

Ключевые слова: В. Жаботинський, Одеса, громадський діяч, Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова

T. S. Kara,

Librarian of the 1-st Category Scientific Library of the
Odesa I. I. Mechnikov National University
24, Preobrazhenska St., Odesa, 65082, Ukraine
Tel.: (0482) 34 77 89
e-mail: tatiana_kara@mail.ru

STROKES TO THE PORTRAIT OF THE JOURNALIST AND PUBLIC FIGURE V. ZHABOTYNSKYI: THE HISTORICAL AND BIOGRAPHIC RESEARCH IN THE

SCIENTIFIC LIBRARY OF THE ODESSA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Summary

The article highlights the life and career of extraordinary personality of Volodymyr (Zeev-Wolf) Zhabotynskyy based on funds of Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University. The emphasis on the Odessa period of life and the analysis of a contribution to public work of one of founders of the State of Israel is placed.

Key words: V. Zhabotynskyy, Odessa, public figure, Odessa I. I. Mechnikov National University

REFERENCES

- [1] Aleksandrov R. Esli možno budet opiat nchat s Odessy : k 125-letiiu so dnia rozhdeniia Vladimira (Zeeva) Zhabotinskogo. ["If you can start again with Odessa": to the 125th anniversary of the birth of Vladimir (Zeev) Zhabotinskii] *Migdal – Times*, 2005, no. 1, pp. 10-11.
- [2] Antonishyna T. P. Natsionalni pohliady V. Zhabotynskogo [National views of V. Zhabotinskii] *Intelihentsiia I vlada. Seriia: istoryia*, 2009, no. 15, pp. 219-224.
- [3] Bela M., Lorensen A., Korol M. *Mir Zhabotinskogo*. [World of Zhabotinskii] Ierusalim, Moskva, 1992, 335 p.
- [4] Bozhko A. Vladimir Zhabotinskii v Italii (k istoirii maloizvesnogo soneta). [Vladimir Zhabotinskii in Italy (to the history of a little-known sonnet)] *Serebrianyi vek: dialog kultur [Silver Century: Dialogue of Cultures]*. Odessa, 2012, pp.674-683.
- [5] Bozhko A. Vladimir Zhabotinskii v Italii [Vladimir Zhabotinskii in Italy]. *Dom kniazia Gagarina*. Odessa, 2011 pp. 148-157.
- [6] Bozhko A. Italianskii sonnet. [Italy sonnet] *Migdal – Times*, 2014, no. 127, pp. 24-26.
- [7] Vaiskopf M. “Kozlinaia pesn” Zhabotinskogo ["Goat Song" of Zhabotinskii] *Deribasovskaia-Rishelevskaia*, 2003, no. 15, pp. 251-260.
- [8] Vaiskopf M. Mezhdubibliiei i avangardom: fabula Zhabotinskogo. [Between Bible and the avant-garde: the plot of Zhabotinskii] *Novoe literaturnoe obozrenie*, 2006, no. 4, pp. 131-144.
- [9] Vasileva E. Semantika sily v romane V. Zhabotinskogo “Samson Nazorei”. [Semantics of force in V. Zhabotinskii's novel "Samson Nazorei"] *Odessa i evreiskaia tsivilizatsiia. Katastrofa, soprotivlenie, pobeda*. Odessa, 2006, pp.19-26.
- [10] Zhabotinskii V. Rech k uchiteliam: chto est natsionalnoe vospitanie? : fragment. [The speech to teachers: what there is a national education?: fragments] *Migdal – Times*, 2009, no. 102, pp. 2-3
- [11] Zhabotynskyy V. Pro movy ta inshe (1991) [About languages and other] *Dnipro*, no. 11/12, pp. 170-174.
- [12] Zhabotynskyy V. Struve i ukrainske pytannia [Struve and Ukrainian question] *Dnipro*, 1991, no. 11/12, pp. 178-182.
- [13] Zhabotinskii V. *Perevody pesen i poem Khaima-Nakhmana Bialika*. [Translations of songs and Haim-Nakhman Byalik's poems]. Odessa, 2000, 303 p.
- [14] Zhabotinskii V. *Piatero*. [Five]. Odessa, 2000, 210 p.
- [15] Zhabotinskii V. *Samson Nazorei*. [Samson Nazorei]. Odessa, 2001, 307 p.

- [16] Zhabotinskii V. *Slovo o polku: istoriia evreiskogo legiona po vospominaniiam ego initsiatora* [Word about a regiment: History of the Jewish legion on memoirs of his initiator]. Moskva, 2002, 222 p.
- [17] Zhabotinskii V. *Sochinenia. [Compositions]*. Odessa, 2001, iss. 1, 303 p.
- [18] Zhabotinskii V. *Sochinenia. [Compositions]*. Odessa, 2001, iss. 2, 303 p.
- [19] Zhabotinskii V. *Ya syn svoei pory. [I am a son of a certain time]*. Odessa, 2001, 127 p.
- [20] Zhabotynskyy V. *Vybrani statyi z natsionalnoho pytannia. [The chosen articles on an ethnic question]*. Kyiv, 1991, 136 p.
- [21] *Ideologiya i praktika mezhdunarodnogo suonizma. [Ideology and practice of the international Zionism]*. Kyiv, 1981, 172 p.
- [22] Kats M. "Piatero" zagovoriat po-angliiski. ["Five" will speak English]. *Moriia*, 2004, no. 1, pp. 98-105.
- [23] Katsys L. V. Zhabotinskii I V. Rozanov. Ob odnoi zamechatelnoi polemike (1911-1913-1918). [Zhabotinskii and V. Rozanov. About one unnoticed polemic (1911-1913-1918)]. Katsys L. *Russkaia eskhatologia i russkaia literatura*. Moskva, 2000, pp. 62-88.
- [24] Kopanskii Ya. Volodymyr (Zeev) Zhabotinskii i evreiskaia Bessarabiia. [Vladimir (Zeev) Zhabotinskii and Jewish Bessarabia]. *Odessa i evreiskaia tsivilizatsiia. Katastrofa, soprotivlenie, pobeda*. Odessa, 2006, pp. 100-118.
- [25] Levbarh O. "...Vydatnyi ukrainskyi ievrei". [Famous Ukrainian Jew]. *Slovo i chas*, 1991, no. 9, pp. 86-87.
- [26] Lytvak S. Kontseptsiiia natsionalnoi movy i natsionalnoi literatury u publitsystytsi Volodymyra (Zeeva) Zhabotynskogo. [The concept of national language and national literature in journalism of Vladimir (Zeev) Zhabotinskii]. *Yevreiskaia istoriia ta kultura v krainakh Zentralnoi ta Skhidnoi Yevropy*. Kyiv, 1998, 2, pp. 239-242.
- [27] Podolskyi A. Volodymyr Zhabotynskyy ta ukrainski natsionalni zmahannia pershoi chverti XX stolittia: tsinnosti mizhetnichnykh vidnosyn. [Vladimir Zhabotinskii and Ukrainian national competitions of the first quarter of the 20th century: values of the interethnic relations]. *Istoriia v suchasni shkoli*, 2012, no. 6, pp. 41-43.
- [28] Sokolianskii M. Ideia soprotivleniia v sochineniakh I politicheskoi deiatelnosti Vladimira Zhabotinskogo. [The idea of resistance in compositions and political activity of Vladimir Zhabotinsky]. *Odessa i evreiskaia tsivilizatsiia. Katastrofa, soprotivlenie, pobeda*. Odessa, 2006, pp.9-18.
- [29] Sokolianskii M. *Konechno v Odesse. Malaia Rodina V. Zhabotinskogo : k 125-letiiy so dnia rozhdeniia Vladimira (Zeeva) Zhabotinskogo. [Certainly in Odessa. Small homeland of V. Zhabotinskii: to the 125 anniversary since the birth of Vladimir (Zeev) Zhabotinskii]*. Odessa, 2005, 197 p.
- [30] Yurgenson L. "Odessa-mama" Volodymyr Zhabotinskogo ["Odessa mother" by Vladimir Zhabotinskii]. *Deribasovskaia-Rishelevskaia*, 2006, no. 25, pp. 34-39.